

УДК:728

Чаплай Ірина Віталіївна,

кандидат наук з державного управління, виконавчий директор Президії Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, Україна, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (063) 951 78 55, e-mail: irina_pravo@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4927-0610

Чаплай Ірина Витальєвна,

кандидат наук по государственному управлению, исполнительный директор Президиума Всеукраинской ассамблеи докторов наук по государственному управлению, доцент кафедры публичного администрирования, Межрегиональная Академия управления персоналом, Украина, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (063) 951 78 55, e-mail: irina_pravo@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4927-0610

Chaplay Iryna Vitaliivna,

PhD in Public Administration, Executive Director of the Presidium of the civic scientific organization, "Ukrainian Assembly of doctors of science in public administration", Assistant professor of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, Ukraine, 03039, Kyiv, Str. Frometovskaya, 2, tel.: (063) 951 78 55, e-mail: irina_pravo@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4927-0610

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДЯНСЬКА КОМУНІКАЦІЯ ТА ПРИНЦИПИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Анотація. Схарактеризовано державно-громадянську комунікацію у контексті сучасних дослідницьких підходів. Визначено її атрибутивно-системні властивості в публічному управлінні. Виділено та оцінено напрями посилення впливу громадянської комунікації на демократизацію системи публічного управління України. Обґрунтовано назрілу необхідність формування такої державно-громадянської комунікації, метою якої є реалізація та захист конституційних прав громадян на свободу отримання і поширення інформації.

Ключові слова: державно-громадянська комунікація, публічне управління, засоби масової інформації, принцип народовладдя.

ГОСУДАРСТВЕННО-ГРАЖДАНСКАЯ КОММУНИКАЦИЯ И ПРИНЦИПЫ ЕЕ ФОРМИРОВАНИЯ

Аннотация. Исследована государственно-гражданская коммуникация в контексте современных исследовательских подходов. Определены ее атрибутивно-системные свойства в публичном управлении. Выделены и оценены направления усиления влияния гражданской коммуникации на демократизацию системы публичного управления Украины. Обосновано назревшую необходимость формирования такой государственно-гражданской коммуникации, целью которой есть реализация и защита конституционных прав граждан на свободу получения и распространения информации.

Ключевые слова: государственно-гражданская коммуникация, публичное управление, средства массовой информации, принцип народовластия.

PUBLIC-CIVIC COMMUNICATION AND PRINCIPLES OF ITS FORMATION

Abstract. In this article the state-civil communication in the context of current research approaches is explored. Its main attributive system properties in the public administration are defined. The areas of the growing of influence of civil communication on democratization of public administration in Ukraine are highlighted and expressed. The pressing need of formation of such a state and civil communications, whose purpose is the realization and protection of constitutional law on freedom and on obtaining and dissemination of information is substantiated.

Keywords: state-civil communication, public administration, mass media, the principle of democracy.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації і трансформації соціально-політичних систем організації державно-громадянської комунікації має приділятися особлива увага. Цей процес є одним із визначальних у формуванні громадянського суспільства та сприяє зростанню соціально-політичної активності населення і сталому розвитку суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які займаються цією проблематикою, до-

цільно назвати таких: О. Антонова, Е. Афонін, В. Бебик, М. Білинська, Т. Бутирська, О. Валевський, Т. Василевська, В. Голуб, Л. Гонюкова, Н. Грицяк, Н. Гудима, В. Гурковський, О. Дмитренко, Н. Дніпренко, В. Іванов, В. Карлова, Л. Климаська, В. Козаков, В. Королько, В. Куйбіда, М. Логунова, Д. Неліпа, І. Пантелейчук, О. Петрое, Г. Почепцов, О. Пухкал, В. Ребкало, В. Різун, Є. Романенко, А. Савков, С. Серьогін, Г. Ситник, І. Сурай, С. Телешун, І. Чаплай та ін.

Аналіз наукових напрацювань зарубіжних і вітчизняних вчених свідчить про те, що поняття “державно-громадянська комунікація” є предметом дослідження й використання достатньо великого кола природничих і гуманітарних наук. Поряд з цим деякі питання досліджень функціональних особливостей, принципів державно-громадянської комунікації та демократичного ресурсу системного впливу на ефективну взаємодію органів державної влади й громадськості, поки що, не знайшли свого комплексного вирішення в науці державного управління.

Метою статті є дослідження підходів до визначення поняття “державно-громадянська комунікація” та виокремлення основних принципів її формування.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі поняття “комунікація” почало вживатися на початку ХХ ст. Інтерес до вивчення цього феномену поступово збільшувався у зв’язку з винаходом технічних засобів зв’язку: телеграфу, телефону, радіозв’язку, що дозволили людині передавати інформацію на великі відстані. На сьогодні, в науці державного управління, існує більше десяти підходів в тлумаченні цієї категорії як у вітчизняній, так і зарубіжній літературах. Суть їх полягає в тому, що комунікація — це процес взаємодії між людьми, що виникає в процесі обміну інформацією. Економічні, політичні, соціальні зміни в державному управлінні, інтеграційні процеси завжди супроводжувалися змінами у сфері комунікації. Розвиток матеріального виробництва ускладнював

структуру державних інститутів і визначав необхідність забезпечення ефективного функціонування комунікації. Як результат — виникла цілісна система державно-громадянської комунікації, що стала активно впливати на життя суспільства.

Здійснивши комплексний аналіз визначень поняття державно-громадянської комунікації, можна говорити про те, що державно-громадянська комунікація — особливе середовище формування, поширення і функціонування соціально значущої інформації щодо діяльності державних інститутів, метою якого є вплив на соціальні групи і окремих людей, що здійснюється за допомогою використання комплексного набору засобів масової інформації (далі — ЗМІ), серед яких друковані ЗМІ, радіо, телебачення, інтернет-ресурси [1, с. 123].

Інструментам, за допомогою яких здійснюється процес державно-громадянської комунікації, вчені приділяють велике значення в комунікаційному процесі. Так, Л. Л. Реснянська стверджує, що саме ЗМІ можуть допомогти громадянам здійснити політико-ідеологічну, соціальну та соціально-культурну ідентифікації [2]. Відомий російський дослідник І. М. Дялашинський зазначає, що ЗМІ забезпечують інформованість громадян, сприяють глибшому розумінню державних процесів. Це є один з найоперативніших і найнадійніших барометрів громадської думки. Вони покликані забезпечити зворотний зв’язок влади з народом, ставити проблемні питання перед органами державного управління. ЗМІ в Україні — серйозна сила, яка, багато в чому, визначає

погляди, думки й уявлення людей, впливає на прийняття політичних рішень. ЗМІ є найважливішим компонентом державно-громадянської комунікації в Україні. Законодавство нашої країни передбачає створення такого медіа-простору, що сприятиме сталому розвитку суспільства та становленню громадянського суспільства. Уже сьогодні Закон України “Про інформацію” гарантує свободу думок, переконань і їх вільне вираження, не допускає незаконного обмеження свободи масової інформації, визначає основні принципи діяльності ЗМІ, серед яких рівність, повага прав і свобод людини, розмаїття думок та ін.

Отже, державно-громадянська комунікація забезпечує [1]:

- зв'язок індивідів з некомерційними, неурядовими громадськими організаціями, а також між структурами громадянського суспільства;
- можливість участі індивідів і структур громадянського суспільства в розробці, обговоренні питань і прийнятті рішень в економічній, політичній і соціальній сферах державного управління.

Відповідно, державно-громадянська комунікація сприяє становленню та розвитку громадянського суспільства і пропагує його цінності. Вона повинна підкорятися цілям громадянського суспільства, представляти людям інформацію, необхідну для прийняття рішень у державі. Інструменти державно-громадянської комунікації повинні дозволяти громадянам побачити, що вони зможуть стати активними учасниками суспільного життя. Уже недостатньо просто звертати увагу

на проблемні питання у державному управлінні. Громадяни мають побачити, яким чином вони могли б зіграти свою роль, змінити що-небудь, бути почутими — яким чином вони могли б більшою мірою брати участь у суспільному житті. Отже, активна участь громадян — ключ до розуміння громадянського та один із визначальних принципів формування державно-громадянської комунікації [3, с. 274–275].

На сьогодні державно-громадянська комунікація, висвітлюючи діяльність інститутів громадянського суспільства, повинна намагатися донести до людей ідеї, основні принципи роботи органів державної влади, пробудити інтерес до цього процесу. Другим принципом, на якому тримається державно-громадянська комунікація, є принцип народовладдя. Державно-громадянська комунікація повинна всебічно висвітлювати процес життєдіяльності країни: в достатньому обсязі повідомляти про функціонування демократичних інститутів, що дають можливість громадянам країни ширше реалізовувати право участі у справах держави (президентські і парламентські вибори, референдум та ін.), інформувати про діяльність уряду, про прийняття державних нормативних документів, що регламентують життя суспільства, про участь у формуванні політичної та правової культур громадян тощо.

Державно-громадянська комунікація має визначати статус громадських організацій і об'єднань, бути невід'ємною складовою громадянського суспільства. Всебічне висвітлення діяльності державних

організації зміцнює довіру до представників органів державної влади, створює атмосферу дружби і доброзичливості в суспільстві.

Висновки. На сьогодні, вивчаючи передовий досвід іноземних країн, можна констатувати назрілу необхідність формування такої державно-громадянської комунікації, метою якої є реалізація та захист конституційних прав громадян на свободу отримання і поширення інформації [4]. Державно-громадянська комунікація має об'єднувати представників державної влади, громадських об'єднань, ЗМІ та інших організацій, що діють у сфері масової інформації. Вирішуючи спірні питання, що виникають у процесі діяльності ЗМІ, вона має сприяє об'єктивному осмисленню проблем інформаційного простору і забезпечувати його подальший гармонійний розвиток, спрямований насамперед на захист громадянських прав та інтересів людей [5]. Основними принципами формування державно-громадянської комунікації мають бути: правдивість; об'єктивність; сумлінність; повага до людських цінностей; гуманізм; соціальна справедливість; рівність і свобода громадян тощо.

Таким чином, гармонійна державно-громадянська комунікація — найважливіша умова міцності основ

громадянського суспільства, що захищає його інтереси і загальнолюдські цінності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

---

1. *Ольшанский Д. В.* Психология масс / Д. В. Ольшанский. — СПб: Питер, 2011. — 368 с.
2. *Реснянская Л. Л.* Двусторонняя коммуникация: методика организации общественного диалога: учеб. пособие / Л. Л. Реснянская; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, фак-т журналистики [и др.]. — М.: Пульс, 2001. — 22 с.
3. *Роль прессы в формировании в России гражданского общества: сб. / [отв. за вып. М. Дзялошинская].* — М.: Ин-т гуманист. коммуникаций, 1999. — 296 с.
4. *О средствах массовой информации: Закон Республики Беларусь: [принят Палатой представителей 24 июня 2008 г.: одобрен Советом Республики 28 июня 2008 г.].* — Минск: БДП, 2008. — 35 с.
5. *Лукашенко А. Г.* Беларусь в современном мире: выступление на встрече со студентами БГУ 12 февр. 2008 г. [Электронный ресурс] / Офиц. интернет-портал Президента Республики Беларусь. — Режим доступа: <http://www/president.gov.by/press49929.html#doc> — Дата доступа: 10. 09. 2016.